

Meer rechten en meer macht!

In de tweede helft van de negentiende eeuw komen er verschillende groepen van de bevolking in actie. Ze zijn allemaal ontevreden over hun situatie en ze eisen dat ze meer rechten, meer macht of meer loon krijgen. Vrouwen mogen bijvoorbeeld niet stemmen en kunnen bijna niet gaan studeren. Arbeiders werken soms wel elf tot twaalf uur per dag en zes dagen per week voor een heel laag salaris. Ook zij mogen niet gaan stemmen. Deze groepen pikten hun situatie niet langer en gingen actie voeren. Zij zouden het hoe dan ook beter gaan krijgen!

Vrouwen moeten in de negentiende eeuw alleen voor het huishouden zorgen. Meisjes gaan na de basisschool niet meer naar de middelbare school en mogen al zeker niet gaan studeren. Ze leren van hun moeder wassen, strijken en koken. De armste meisjes moeten met hun ouders en broertjes in de fabriek helpen. Als de vrouwen eenmaal getrouwd zijn met hun man dan hebben ze verder weinig te zeggen. Als ze ontevreden zijn over hun man dan kunnen ze eigenlijk niets doen, een echtscheiding is niet mogelijk en de man heeft veel meer rechten dan de vrouw. Stemmen en meebeslissen in de politiek zit er al helemaal niet in voor vrouwen.

Rond 1850 beginnen de vrouwen genoeg te hebben van hun situatie. Ze zijn het zat dat alleen de rijke mannen het voor het zeggen hebben in de politiek en dat niemand iets doet aan hun situatie. Ze beginnen langzaam in actie te komen. Door middel van bijeenkomsten en protesten zorgen ze ervoor dat ze steeds meer aanhangers krijgen. Een belangrijk leidster voor de vrouwen is Aletta Jacobs. Zij is de eerste Nederlandse vrouw die gaat studeren en arts wordt. Daarmee is zij een voorbeeld voor veel andere vrouwen die nu ook willen gaan studeren. Aletta begint zich rond 1890 ook in te zetten voor vrouwenkiesrecht. Zij vindt dat de vrouwen moeten kunnen meebeslissen in de politiek. Vandaar dat zij met een groepje vrouwen de Vereniging voor Vrouwenkiesrecht opricht, waarvan ook een afdeling in Arnhem gevestigd is. Door protestacties en door het drukken van posters en pamfletten proberen ze de mening van de mensen te veranderen.

In de collectie van Museum Arnhem is een vaandel opgenomen die door de vereniging bij protesten werd gebruikt (zie afbeelding 2). Op het vaandel is de Ridderzaal op het Binnenhof in Den Haag te zien, de plek waar de regering vergaderde in die tijd. Boven de Ridderzaal schijnt een zon en er onder staat het stadswapen van Arnhem. Voor mensen die dit vaandel zien is het doel duidelijk: Vrouwen moeten ook in de Ridderzaal plaatsnemen om Nederland te besturen!

Jarenlang wordt er door de vrouwen, die feministen worden genoemd, gestreden voor gelijkheid in de politiek tussen mannen en vrouwen. Ook mannen voeren actie. Zij vinden het maar niks dat alleen rijke mannen mogen stemmen. Ook de arme arbeiders vinden dat hun situatie beter moet worden en dat ze ook mee moeten kunnen beslissen in Den Haag. In 1917 hebben zij als eerste geluk. Vanaf dat jaar mogen alle mannen vanaf 18 jaar stemmen. Pas in 1920 wordt er in Arnhem een groot feest



Afbeelding 1: Aletta Jacobs komt het licht brengen bij het stemlokaal. Poster van de Vereniging voor vrouwenkiesrecht. Kiesrecht is een ander woord voor het recht om te mogen stemmen.

52 gegeven bij de vergadering van Vereniging voor Vrouwenkiesrecht. Aletta Jacobs geeft een
53 belangrijke toespraak waarbij ze het éénjarig jubileum viert van het vrouwenkiesrecht. In 1919 geldt
54 er namelijk het algemeen kiesrecht, waarbij iedere Nederlander boven de 18 jaar mag gaan
55 stemmen! Het probleem is alleen dat er in 1919 helemaal geen verkiezingen plaatsvinden. Bij de
56 verkiezing voor de gemeenteraad in 1920 is het voor de vrouwen erg spannend: mogen ze vanaf nu
57 eindelijk meebeslissen in de politiek? Nadat alle stemmen zijn geteld, hebben ze twee plekken
58 kunnen bemachtigen! Dat lijkt nu natuurlijk erg weinig, maar op dat moment hadden de vrouwen
59 bijna 30 jaar lang gestreden en was hun doel eindelijk bereikt. De vereniging werd opgeheven, maar
60 er werd nog lang gestreden voordat er ongeveer net zoveel mannen als vrouwen in de politiek zaten.



Afbeelding 2: Het vaandel van de Vereniging voor Vrouwenkiesrecht, ca. 1900, Collectie Museum Arnhem.